

YENİ TOPLUMSAL HAREKETLER ÜZERİNE YAPILAN AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Enes Baloğlu*

Aziz Uçak**

Özet

Modern dünyanın açmazları karşısında toplumsal hareketler, toplumsal değişim için anahtar bir güce sahiptir. Toplumsal hareketler, bireylerin bir araya gelerek toplumsal çıkarları için giriştikleri kolektif çabalardır. 1968’li yılların sonlarından itibaren ortaya çıkan kolektif hareketler ise taşıdığı ‘yeni’ niteliklerle birlikte yeni toplumsal hareketler olarak tanımlanmıştır. Yeni toplumsal hareketler özellikle günlük yaşam standartlarının yükseltilmesine odaklanmıştır. Bu anlamda yeni toplumsal hareketler ile çevrenin korunması, cinsel yönelimlere saygı, kürtaj, öğrenci hakları, kadına yönelik her türlü istismar gibi başlıklar tartışmaya açılmıştır. Bu araştırmanın amacı, yeni toplumsal hareketler ile ilgili çalışmaların bibliyometrik görünümünü, Web of Science veri tabanında endekslenen yayınlar üzerinden VOSviewer programı aracılığıyla ortaya koymaktır. Araştırmanın temel sonuçlarına göre yeni toplumsal hareketler ile ilgili Web of Science veri tabanında 901 akademik araştırmanın tarandığı tespit edilmektedir. Taranan çalışmaların ilk örneklerinin 1980 yılında yer aldığı görülürken güncel araştırmaların ise 2023 yılında devam ettiği görülmektedir. İlgili periyotta 1981 yılında hiç yayın yapılmamış olup; diğer yıllarda en az 1 yayın yapıldığı tespit edilmiştir. En çok yayının yapıldığı yıl ise toplam 61 yayın ile 2014 yılıdır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Hareketler, Yeni Toplumsal Hareketler, Bibliyometri.

*Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi. Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi, İletişim Bilimleri Bölümü, enes.baloglu@bozok.edu.tr ORCID: 0009-0001-1960-1688

**Arş. Gör. Dr. Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü azizucak@outlook.com ORCID: 0000-0003-1937-0063

Geliş Tarihi: 30.08.2023 Kabul Tarihi: 22.09.2023 Yayın Tarihi: 28.09.2023

Atıf Bilgisi / Reference Information

Baloğlu, E. ve Uçak, A. (2023). Yeni Toplumsal Hareketler Üzerine Yapılan Akademik Çalışmaların Bibliyometrik Analizi. Türkiye Medya Akademisi Dergisi. Cilt: 3 Sayı:6, s. 544-563. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8378885>

Finansal destek var mı? Varsa, finansal destek kaynağını belirtiniz. (Cevaplanması zorunludur): **Hayır**

Çıkar çatışması var mı? Varsa belirtiniz. (Cevaplanması zorunludur): **Yok**

Teşekkür açıklaması var mı? Varsa belirtiniz. (Cevaplanması zorunludur): **Yok**

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ACADEMIC STUDIES ON NEW SOCIAL MOVEMENTS

Enes Baloğlu*

Aziz Uçak**

Abstract

In the face of the dilemmas of the modern world, social movements have a key power for social change. Social movements are collective efforts of individuals coming together for their social interests. The collective movements that have emerged since the late 1968s have been defined as new social movements due to their 'new' characteristics. New social movements are particularly focused on raising daily living standards. In this sense, topics such as environmental protection, respect for sexual orientation, abortion, student rights, and all kinds of abuse against women have come up for discussion with the new social movements. The aim of this study is to reveal the bibliometric view of the studies on new social movements through the VOSviewer program on the publications indexed in the Web of Science database. According to the main results of the research, it is determined that 901 academic studies on new social movements have been searched in the Web of Science database. It is seen that the first examples of the scanned studies took place in 1980, while the current research continues in 2023. There was no any published work in 1981 in the relevant period whereas it was detected that there was at least one publication in the other years. The year that most works published is 2014.

Keywords: Social Movements, New Social Movements, Bibliometrics.

---

*Corresponding Author: Ass. Dr. Bozok University, Faculty of Communication, Department of Communication Sciences. enes.baloglu@bozok.edu.tr ORCID: 0009-0001-1960-1688

**Dr. Bozok University, Faculty of Communication, Department of Public Relations and Advertising. azizucak@outlook.com ORCID: 0000-0003-1937-0063

Received Date: 30.08.2023 Accepted Date: 22.09.2023 Published Date: 28.09.2023

Is there financial support? Indicate the source of financial support, if any. (Must be answered):No

Is there a conflict of interest? If so, please specify. (Must be answered):No

Is there a thank you explanation? If so, please specify.(Must be answered): No

GİRİŞ

Toplumsal hareketler, toplumsal değişim ve dönüşüm noktasında merkezi bir role sahiptir (Kiçir ve Anık, 2022, s. 95). Toplumsal değişim için bireylerin bir araya gelerek 1700’lü yılların ikinci yarısından sonra Batı Avrupa ve Kuzey Amerika bölgelerinde kolektif hareketler görülmeye başlamıştır (Tilly, 2004, s. 16). Ancak Önder (2009, s. 596) köylü ayaklanmalarını ve buna benzer kalabalıkların eylemlerini siyaset-öncesi nitelik taşımasından dolayı toplumsal hareket olarak kabul edilemeyeceğini belirtmektedir. Bu nedenle 1789 yılında mutlak monarşi karşısında gerçekleşen Fransız İhtilali ilk toplumsal hareket olarak kabul edilmektedir (Ağartan, Choi ve Hyunh, 2008, s. 30-31). Fransız İhtilali, daha sonra ortaya çıkacak sosyo-ekonomik ve siyasi kolektif hareketlere örnek teşkil etmiştir (Martin, 2008, s. 27). Bu bağlamda toplumsal hareket kavramı, ilk kez 18. yüzyıl başlarında Saint Simon tarafından Fransa ve ardından farklı ülkelerde yaşanan kolektif hareketleri nitelemek için kullanılmıştır. Simon’a göre toplumsal hareket, statüko karşısında ortaya çıkan politik güçlerin özelliklerini yansıtmaktadır (Marshall, 2005, s. 746).

Toplumsal hareketler, toplumun temel özelliklerinden birini veya birkaçını değiştirmek (ya da değiştirilmesine karşı çıkmak) adına girişilen örgütlü çabalar (Marshall, 2005, s. 746). Giddens (2000, s. 540-541) ise yerleşik yapının dışındaki kolektif eylemler aracılığıyla ortak bir çıkara veya ortak bir amaca ulaşmak adına girişilen çabalar şeklinde değerlendirmektedir. Yıldırım ve Öztürk’e (2020, s. 103) göre de toplumsal hareketler genel anlamda bireylerin farklı sebeplerle meydanlara döküldüğü kolektif aksiyonlardır. Klasik toplumsal hareketlerde dile getirilen temel talepler çalışma saatlerinin düzenlenmesi, toplumun alt tabakasındakiler için genel oy hakkı ve kadınların politik haklarının düzenlenmesine yönelik olmuştur (Çetinkaya, 2014, s. 33).

Önder’e (2009, s. 596) göre kolektif bir hareketin toplumsal hareket olarak kabul edilebilmesi için dayanışmanın ön planda olması, çatışma içermesi ve yer aldığı sistemin sınırlarını zorlaması gerekmektedir. Yıldırım ve Öztürk (2020, s. 103) ise kolektif hareketlerin toplumsal harekete dönüşmesi için belirli bir süre devam etmesi, katılımcı sayısının az olmaması ve farklı simgeleri ortak noktada buluşturarak sürdürmesi gerekmektedir. Toplumsal hareketler, toplumun sorunlarıyla yakından ilgilidir. Bu bağlamda toplumsal hareketler “toplumun büyük bir bölümünü doğrudan ilgilendirmeyen

konuların bile toplumsal bir sorun haline getirilmesinde ve buna ilişkin çözüm yollarının üretilmesinde bu hareketler daha etkindir” (Işık, 2013, s. 19). Klasik toplumsal hareket teorisyenleri arasında Turner ve Killian (1957) Lang ve Lang (1961); Smelser (1962) gibi isimler yer almaktadır.

Bu çalışmada öncelikle yeni toplumsal hareketler tanımlanarak tarihsel gelişimi aktarılmakta ve klasik toplumsal hareketler ile arasındaki farklılıklara odaklanılmaktadır. Kolektif hareketler, toplumsal değişim ve dönüşüm noktasında klasik ya da yeni tanımlanmasına bakılmaksızın tarihsel süreçte çok önemli konumda olmuştur. Bu nedenle yeni toplumsal hareketler üzerine yapılan akademik araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmanın da temel amacı yeni toplumsal hareketler ile ilgili akademik çalışmaların zamansal dağılımını analiz ederek ön plana çıkan araştırmaları tespit etmektir. Bu doğrultuda Web of Science veri tabanından elde edilen araştırmalar kapsamında çalışmaların zamansal dağılımı ortaya çıkarılarak en çok alıntı yapılan araştırmalar belirlenmiştir.

YENİ TOPLUMSAL HAREKETLER KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Toplumsal hareket, belirli sayıdaki insanların toplumun çeşitli özelliklerini değiştirmek veya değiştirilmesine karşı çıkmak amacıyla örgütlü bir çaba içerisine girmelerini ifade etmektedir (Tiryaki, 2020, s. 30). On dokuzuncu ve yirminci yüzyılın başlarındaki işçi sınıfı ve emek hareketi sonrası yaşanan kolektif hareketler yeni toplumsal hareketler olarak tanımlanmıştır (Calhoun, 1993, s. 389). Gelişmiş endüstri ülkelerinde 1960’lı yılların sonları ile 1970’li yılların başlarında siyasi yaşama damgasını vuran büyük kolektif eylemler yaşanmaya başlamıştır. Söz konusu eylemler ile birlikte toplumsal hareket literatüründe yeni bir paradigma ortaya çıkmıştır. Bu paradigmanın adı yeni toplumsal hareketlerdir. Yeni toplumsal hareket teorisyenleri, yeni toplumsal hareketlerin yükselişini ve doğasını endüstri sonrası toplumun yapısal koşulları üzerinden tartışmakta ve açıklamaktadır. Yeni toplumsal hareket teorisyenlerine göre yeni toplumsal hareketler hedefleri, değerleri ve bileşenleriyle yeni kolektif bir eylem biçimini temsil etmektedir (Melucci, 1980; Habermas, 1981; Kitschelt, 1981; Cohen, 1985; Offe, 1985; Eder, 1985; Pizzorno, 1985). Kolektif hareketlerdeki görülen bu değişikliklerden dolayı toplumsal hareket tanımlamasına ‘yeni’ sıfatı eklenmiştir. Yeni toplumsal hareket örneklerinde ağırlıklı olarak çevre, kadın hareketleri, demokratik hak arayışı ve cinsel

yönelimlerin kabulü üzerinden tartışmalar yürütülmektedir. Söz konusu başlıklar ‘kültürel talepler’ şeklinde kategorize edilmektedir (Işık, 2015). Bu anlamda yeni toplumsal hareketler, özellikle gelişmiş sanayi toplumları için “yeni bir gündem” oluşturmuşlardır (Önder, 2009, s. 597).

Yeni toplumsal hareketler, geleneksel siyasetin sınırlarına meydan okumaktadır. Bu meydan okumada ilk olarak toplumsal mücadele ekonomik alandan kültürel alana geçerken ideolojik boyutta da Batılı endüstri toplumlarının hâkim değerlerine muhalif bir paradigma inşa edilmektedir. Politik düzeyde çağdaş demokrasilerde görülebilen neo-korporatist çıkar temsiline dayalı siyasi eylem kalıpları karşısında doğrudan eyleme yönelik bir tarz yansıtmaktadırlar. Örgütlenme aşamasında ise katılımcı karar süreci benimsenerek bürokratik yapılara karşıtlık yer almaktadır (Önder, 2009, s. 597). Bu bağlamda yeni toplumsal hareketler, siyasetin geleneksel ayrımlarına meydan okuyarak siyasetin tanımını, siyasi eylem alanı dışında düşünülen konuları da kapsayacak şekilde genişletti (Scott, 1990).

Yeni toplumsal hareketler, kadınların, beyaz olmayanların ve diğer marjinalleştirilmiş kişilerin protestoları üzerine araştırmalar yapılmasına öncülük etmiştir (Calhoun, 1993, s. 391). Bu anlamda yeni toplumsal hareketlerin katılımcıları, kişisel ve kolektif kimlik duyguları üzerindeki kontrolü yeniden kazanmaya çalışmaktadır (Kitschelt, 1981, s. 274-277; Cohen, 1985, s. 670; Eder, 1985, s. 871). Bu bağlamda yeni toplumsal hareketler global talepler ortaya koymakta ve çokuluslu bir niteliğe kavuşmaktadır (Martin, 2008, s. 5).

Touraine (1985) yeni toplumsal hareketleri, sivil toplumun devlet ve ekonomiden özerkliğini koruma mücadelesinin bir parçası, reform kaynağı ve yeni kaygıların siyasi gündemlere girmesi olarak ele almaktadır. Yeni toplumsal hareketler fikrinin arka planında, işçi mücadelelerinin örtülü bir amacı olduğu ve tüm toplum için potansiyel olarak dönüştürücü olduğu fikri yatmaktadır (Calhoun, 1993, s. 389).

Melucci (1988, s. 247) yeni toplumsal hareketlere örnek olarak feminizm, ekoloji, barış hareketi ve gençlik hareketlerinden örnekler sunarken diğer teorisyenler de eşcinsel hareketi, hayvan hakları hareketi, kürtaj karşıtı ve kürtaj yanlısı hareketleri örnek olarak göstermektedir (Calhoun, 1993, s. 385). Yine adil ticaret hakkı, fosil yakıt kullanımına

son verilmesi, sağlığa erişim, sosyal dışlanma gibi spesifik örnekler de mevcuttur (Georgallis, 2017, s. 736, 739).

Sosyal medya ağlarının yaygınlaşmasıyla birlikte yeni toplumsal hareketler de değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Bu anlamda “sosyal hareketlerin kökeninde yer alan iletişim olgusunu internet bireysel ve toplumsal olanaklarla artırması, zaman-mekân birleşmesini sağlaması ve özneye daha fazla anlam yüklemesi sosyal hareketlerin yapısı ve içeriğinin değişimine neden olmaktadır” (Ayhan ve Baloğlu, 2019, s. 276). Diğer yandan Işık (2015) yeni toplumsal hareketlerin merkezine kültür eksenli talepleri alarak sosyal ağlardaki bireyselliğin toplumsallığa dönüşmesine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda yeni toplumsal hareket katılımcıları, gelişen iletişim teknolojilerini haberleşme ve örgütlenme için etkin bir şekilde kullanmaktadır (Işık, 2013, s. 19). Earl ve arkadaşları (2015) da yeni iletişim teknolojilerine dikkat çekerek kolektif hareketlerin protesto ve güç modellerini tanıtmaları, resmi yapıların dışında sosyal hareketlerin örgütlenmesi ve ulusötesi sosyal hareketlerin kolaylaştığına gönderme yapmaktadır. Özellikle sosyal medya ağlarının kullanımına vurgu yapan Babacan (2014) sosyal medya ağları sayesinde yeni toplumsal hareketlerin yapısal bir dönüşüme uğradığını ve kolektif hareketlerin daha atomize olduğunu belirtmektedir. Bu anlamda Algül’ün (2014, s. 139) de vurguladığı gibi sosyal medya ağları kolektif hareketlerin dijital olarak organize edilmesini kolaylaştırmıştır. Sosyal medya ağları bireyleri olayların içine çekerek katılımlarını sağlamakta ve kolektif hareketleri güçlendiren bir yapı sunmaktadır (Ayhan ve Baloğlu, 2019, s. 282). Bu bağlamda Gezi Parkı Olaylarını analiz eden Işık (2013, s. 29) sosyal medya ağlarında yapılan paylaşımlar ile hareketliliğin sağlandığını ve farklı kimliklerin tek bir amaç için bir araya geldiğini tespit etmiştir. Benzer şekilde Kuzey Ormanları Savunması örneğini inceleyen Algül (2014, s. 139) de sosyal medya ağlarının bireylerin sokağa çıkmasında etkili olduğunu tespit etmiştir. Bu anlamda Hwang ve Kim’in (2015: 478) de belirttiği gibi sosyal medya ağlarının etkileşim özelliği bireylerin toplumsal hareketlere katılımını sağlamada etkili bir araçtır.

Yeni toplumsal hareketler, sosyal medya ağları sayesinde iktidar tarafından kontrol edilebilen medya karşısında alternatif bir söylem üretebilmekte hem de ulusal sınırların dışına çıkılarak uluslararası harekete dönüşebilmektedir (Atton, 2006). Bu anlamda sosyal medya ağları yeni toplumsal hareketlerin etki alanını genişletmiştir. Ayrıca sosyal

medya ağları katılım oranını artırmış ve kamuoyu oluşumunda da etkileşim ile anındalık özellikleri sayesinde etkin bir konuma yükselmiştir (Turanlı ve Thairy, 2022, s. 138). Yeni toplumsal hareketlerin bir diğer özelliği özgürlükçü bir yapıya sahip olması ve merkezi olmayarak geçişkenliğin hâkim olmasıdır (Uzunoğlu, 2022, s. 85). Sosyal medya ağlarının haberleşme, örgütlenme ve kamuoyu oluşturmada etkili olduğu Anonymous Hareketi, Arap Baharı, Wall Streeti İşgal Et ve Gezi Parkı Olayları örneklerinde görülmüştür (Sayımer, 2014, s. 103).

Klasik toplumsal hareketler ile yeni toplumsal hareketler arasında farklılıklar bulunmaktadır. Klasik toplumsal hareketler devletten ve diğer kurumsal aktörlerden siyasi ve ekonomik haklar elde etmek için mücadele ederken, yeni toplumsal hareketler faaliyetlerini devletten uzaklaştırmayı hedeflemektedir (Kitschelt, 1981, s. 275; Cohen, 1985, s. 667 ve Offe, 1985, s. 819, 832). Yine klasik toplumsal hareketlerde kitleler tarafından kahraman olarak kodlanan bir lider söz konusu iken yeni toplumsal hareketlerde merkezi bir isimden ziyade iktidarın paylaşıldığı yapılar söz konusudur. Yeni toplumsal hareket katılımcılarının da nispeten eğitilmiş ve gençlerden oluşması bir diğer farklılıktır (Ayhan ve Baloğlu, 2019, s. 265). Klasik toplumsal hareketlerde özellikle homojen katılımcılar yer alırken yeni toplumsal hareketler heterojen bir yapı sergilemektedir (Kıçır ve Anık, 2022, s. 95). Klasik toplumsal hareketlerde eylem biçim ve yöntemleri siyasi parti ve sendika üzerinden şekillenirken yeni toplumsal hareketlerde sosyal platformlar üzerinden bireysel örgütlenme çabaları vardır (Offe, 1985, s. 819). “Ekonomi ve siyasi temelli klasik toplumsal hareketler yerini kimlik, insan hakları, demokratik haklar gibi geçmişte çok fazla tartışılmayan konulara bırakmıştır” (Ayhan ve Baloğlu, 2019, s. 265). Bu anlamda yeni toplumsal hareketlerde ideolojik bir bağlılıktan ziyade seküler ve çoğulcu değerler savunulmaktadır (Önder, 2009, s. 598). Klasik toplumsal hareket örnekleri arasında milliyetçilik ve kadın hareketlerine ilişkin örnekler görülse de yeni toplumsal hareketlerdeki temel vurgu farklılık ve ötekilik kavramları üzerinden söylemlerin inşa edilmesidir (Ayhan ve Baloğlu, 2019, s. 265). Bu bağlamda yeni toplumsal hareketlerde temel talep kültürel hakların tanınmasına yöneliktir (Touraine, 2017, s. 210). Böylelikle yeni toplumsal hareketler, topluma simgesel olarak farklılıkları tanınmanın gerekliliğini yansıtmaktadır (Keane, 2002, s. 312).

Öte yandan klasik toplumsal hareketlere özgü olan, emek ile iş dünyası ve sol ile sağ arasındaki bölünmeler, yeni toplumsal hareketlerin katılımcılarının ekoloji, yaşam standartlarının yükseltilmesi ve silahsızlanma gibi evrensel, partizan olmayan konularda birleşmesiyle ortadan kalkmaktadır (D'Anieri, Ernst ve Kier, 1990, s. 447). Yeni toplumsal hareketlerin evrensel konuları içermesi katılımcıların birbirinden farklı kolektif hareketlere katılımını mümkün kılmaktadır (Turanlı ve Thairy, 2022, s. 120). Aralarında farklılıklar bulunsa da on dokuzuncu yüzyılın başlarındaki kolektif hareketler, yeni toplumsal hareketleri ateşleyen örneklerdir (Calhoun, 1993, s. 392).

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, yeni toplumsal hareketler ile ilgili çalışmaların bibliyometrik görünümünü, Web of Science veri tabanında indekslenen yayımlar üzerinden ortaya koymaktır.

Çalışmada kullanılan yöntem, bibliyometrik analizdir. Bibliyometri (*bibliometrics*) kavramı, A. Pritchard (1969) tarafından “*matematiksel ve istatistiksel metotların, kitaplara ve diğer iletişim araçlarına uygulanması*” olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan, bibliyometri fikri, 1940’larda R. Ranganathan’ın çalışmalarına kadar dayandırılabilir. Bu bağlamda, bibliyometri henüz kişisel bilgisayarların, internetin ve mobil cihazların yaygınlaşmadığı bir çağda; kitapların ve dergilerin, bilimsel iletişimin tekeli konumunda olduğu bir dönemde doğmuştur. İlk destekleyicileri çok büyük oranda bilim insanlarından ve bilim odaklı kütüphanecilerden oluşan bibliyometri, günümüzde daha geniş bir çalışma alanına dönüşmekle birlikte, baskı temelli analiz ve iletişim yöntemlerine odaklanma eğilimini sürdürmektedir. Bu itibarla, bibliyometri, “*basılı bilimsel literatürü ölçmek, izlemek ve analiz etmek için kullanılan bir dizi nicel yöntem*” olarak da tanımlanabilmektedir (Roemer & Borchardt, 2015, s. 28).

Günümüzde bibliyometrinin üç bileşeninden bahsedilebilmektedir (Glänzel, 2003, s. 9-10):

1. *Bibliyometri uzmanları için bibliyometri (metodoloji)*: Bibliyometri konusunda metodolojik araştırmaların yapıldığı temel alandır.
2. *Bilimsel disiplinler için bibliyometri (bilimsel bilgi)*: Bilim bilgisinin metrik yollarla genişletilmesi esasına dayanan alandır.

3. *Bilim politikası ve yönetimi için bibliyometri (bilim politikası)*: Araştırma değerlendirmelerini içeren alandır. Bilimin kurumsal, bölgesel ve ulusal yapıları ile bunların karşılaştırmaları ön plana çıkmaktadır.

Araştırma kapsamında, 24 Ağustos 2023 tarihinde Web of Science Core Collection üzerinde “all fields” seçilerek, “new social movements” kelime grubunu içeren tüm çalışmalar taranmıştır. Yayın türüne göre bir sınırlandırmaya gidilmemiştir. Tarama sonucunda farklı alanlardan toplam 901 adet çalışmaya ulaşılmıştır. Elde edilen veriler, VOSviewer programının 1.6.19 sürümü kullanılarak bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Öte yandan, yayınların yıllara göre dağılımı vb. gibi genel çerçeveyi teşkil eden çeşitli bilgilere ise Web of Science veri tabanı üzerinde yapılan tarama sonrasında ulaşılmıştır.

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekildedir:

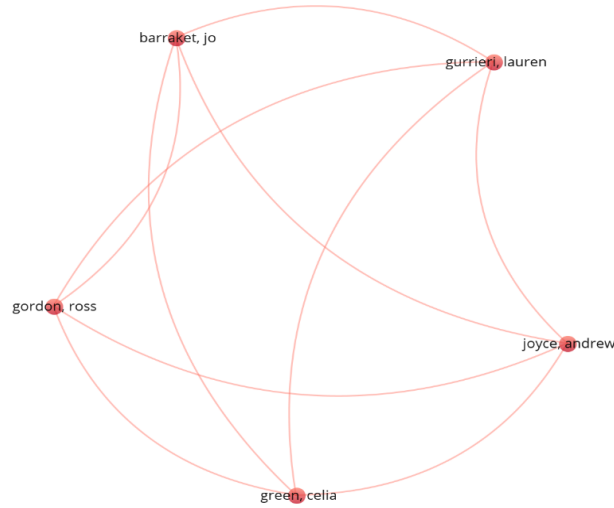
- Scopus ve diğer veri tabanlarındaki çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiştir.
- En az 1 yayını ve en az 1 atfı bulunan yazar/yayınevi/dergi/kurum/ülkeler dikkate alınmıştır.
- Bir çalışmadaki maksimum yazar sayısı sınırı 25 olarak ayarlanmıştır.

BULGULAR

Yıl	Sayı	Yıl	Sayı
2023	10	2001	11
2022	24	2000	12
2021	31	1999	17
2020	30	1998	15
2019	34	1997	18
2018	32	1996	23
2017	30	1995	30
2016	37	1994	18

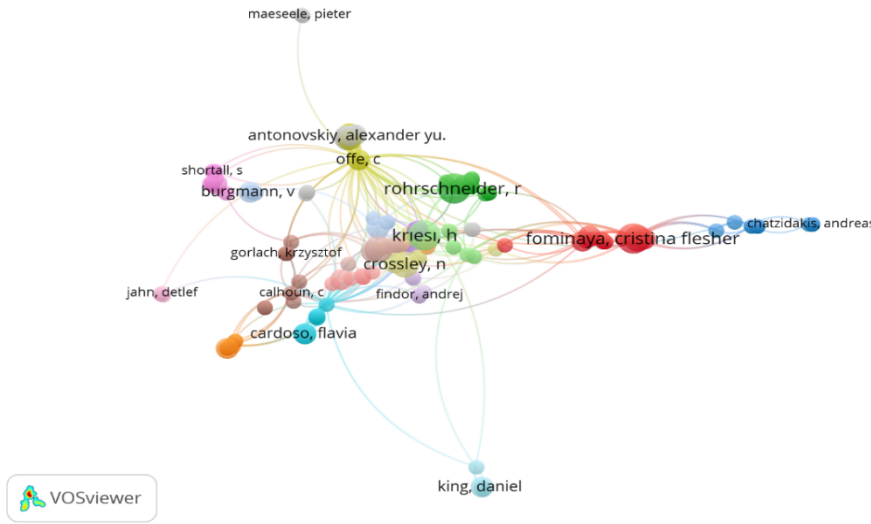
2015	48	1993	12
2014	61	1992	14
2013	49	1991	8
2012	37	1990	7
2011	36	1989	5
2010	24	1988	3
2009	58	1987	6
2008	32	1986	6
2007	23	1985	3
2006	22	1984	5
2005	25	1983	2
2004	15	1982	1
2003	10	1980	2
2002	15	Toplam	901

Şekil 1. Yayınların Yıllara Göre Dağılımı

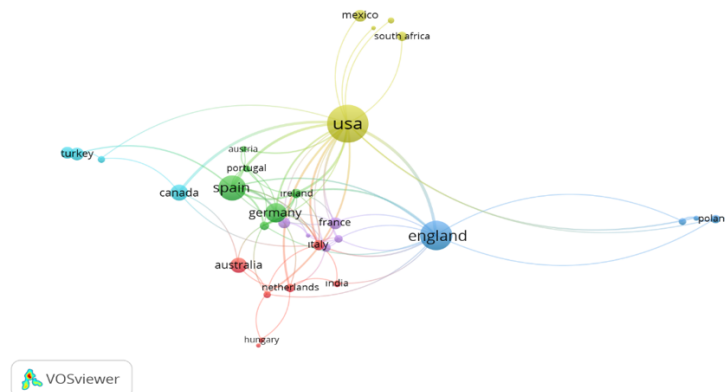
Şekil 2. Ortak Yazar Analizi Haritası

Şekil 2’de haritasına yer verilen ortak yazar analizinde, sınırlılık olarak en az 1 yayını olan ve en az 1 atıf alan yazarlar dikkate alınmıştır. Yayınlar, azami 25 yazarlı olacak şekilde taratılmıştır. Birbiriyle en çok bağlantılı olan 5 yazar olduğu anlaşılmış; bunlar haritada sunulmuştur.

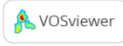
Şekil 3. Yazar Atıf Analizi Haritası

Şekil 3’te haritasına yer verilen yazar atıf analizinde, sınırlılık olarak en az 1 yayını olan ve en az 1 atıf alan yazarlar dikkate alınmıştır. Yayınlar, azami 25 yazarlı olacak şekilde taratılmıştır. En çok atıf alan yazar, konu ile ilgili 2 yayını listelenen Claus Offe olup, toplamda 589 atıf almıştır. İkinci en çok atıf alan yazar, konu ile ilgili tek yayını listelenen Bennett W. Lance olup, toplamda 464 atıf almıştır. Üçüncü en çok atıf alan yazar, konu ile ilgili 4 yayını listelenen H. Kriesi olup, toplamda 328 atıf almıştır.

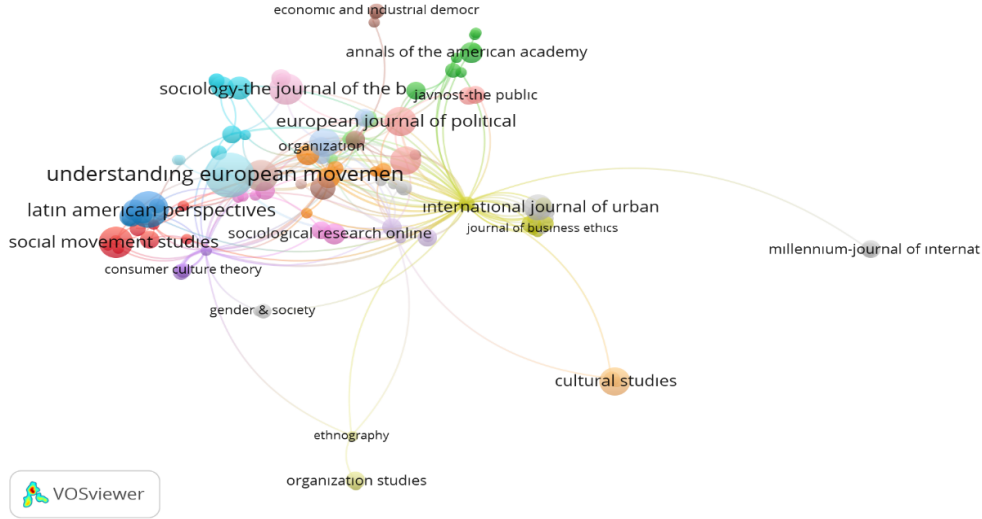
Şekil 4. Ülke Atıf Analizi Haritası

Şekil 4'te haritasına yer verilen ülke atıf analizinde, sınırlılık olarak en az 1 yayını ve en az 1 atfı olan ülkeler dikkate alınmıştır. Yayınlar, azami 25 yazarlı olacak şekilde taratılmıştır. En çok atfın alındığı ülke, 158 yayın ve toplam 2899 atıfla Amerika Birleşik Devletleri'dir. En çok atfın alındığı ikinci ülke, 98 yayın ve toplam 2047 atıfla İngiltere'dir. En çok atfın alındığı üçüncü ülke, 29 yayın ve toplam 536 atıfla Kanada'dır.

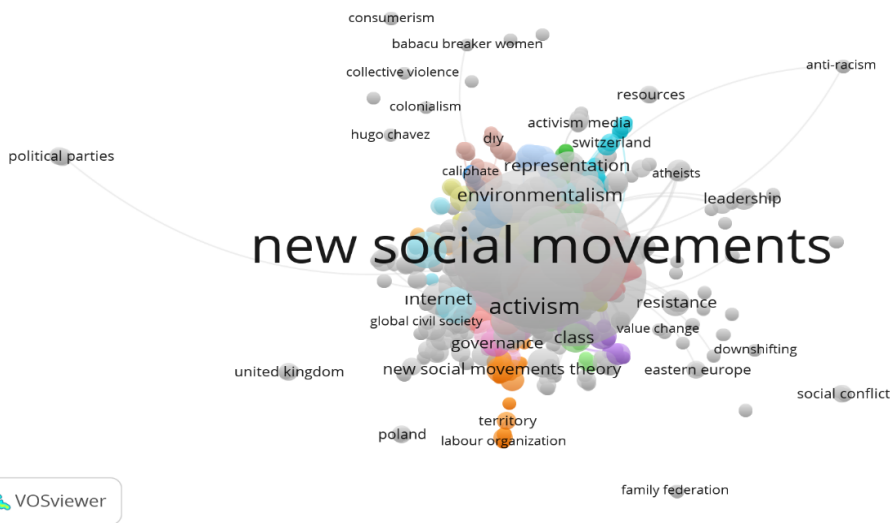
Şekil 5. Kurum Atıf Analizi Haritası

Şekil 5'te haritasına yer verilen kurum atıf analizinde, sınırlılık olarak en az 1 yayını ve en az 1 atfı bulunan kurumlar dikkate alınmıştır. Yayınlar, azami 25 yazarlı olacak şekilde taratılmıştır. En çok atfın alındığı kurum, 4 yayın ve toplam 486 atıfla University of Washington'dur. En çok atfın alındığı ikinci kurum, 5 yayın ve toplam 350 atıfla University of Chicago'dur. En çok atfın alındığı üçüncü kurum, 3 yayın ve toplam 324 atıfla University of Amsterdam'dır.

Şekil 6. Kaynak Atıf Analizi Haritası

Şekil 6’da haritasına yer verilen kaynak atıf analizinde en az 1 yayına ve en az 1 atıfa sahip kaynaklar dikkate alınmıştır. Bu kriterlere göre, atıf sayısı bakımından birinci olan kaynak, konu ile ilgili 2 yayın yapılan ve toplamda 645 atıf alan Social Research’dür. İkinci olan kaynak, 3 yayın yapılan ve toplam 627 atıfa sahip olan Annual Review of Anthropology’dır. Üçüncü olan kaynak, 4 yayın yapılan ve toplam 480 atıfa sahip olan Annals of The American Academy of Political and Social Science’dır.

Şekil 7. Anahtar Kelime Analizi Haritası

Şekil 7’de haritasına yer verilen anahtar kelime analizinde, en az 1 kez kullanılan yazar anahtar kelimelerine ilişkin bir analiz yapılmıştır. En sık kullanılan anahtar

kelimeler “new social movements” (151 kez), “social movements” (121 kez), “civil society” (21 kez), “democracy” (21 kez), “globalization” (19 kez) olmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada, yeni toplumsal hareketlere ilişkin araştırmalar, bibliyometrik analiz yöntemiyle ele alınmıştır. Konu ile ilgili Web of Science veri tabanında taranan ilk çalışmaların 1980 yılında; en güncel çalışmaların ise 2023 yılında yapılmış olması dolayısıyla, toplamda 1980-2023 yılları arasındaki 43 yıllık dönemi kapsayan araştırmalara ilişkin nicel veriler, VOSviewer programı kullanılarak haritalandırılmıştır.

İlgili dönemde en çok çalışmanın yapıldığı yıl, toplam 61 çalışma ile 2014 yılıdır. 58 çalışmanın yapıldığı 2009 yılı ikinci; 49 çalışmanın yapıldığı 2013 yılı ise üçüncü sırada yer almaktadır. 1981 yılında konu ile ilgili Web of Science veri tabanında yer alan herhangi bir çalışma olmadığı tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili en çok yayın üreten araştırmacı, toplam 22 çalışma ile Manuel Sacristan’dır. Sacristan’ı toplam 4 çalışma ile Cristina M. Flesher Fominaya, H. Kriesi, Robert Rohrschneider ve Beltrán Roca izlemektedir. Toplam 3 çalışmaları bulunan Laurence Cox, Nick Crossley, Verity Burgmann, J. De Rijke, Natalie Fenton, David Pilgrim, Jose G. Vargas-Hernandez, Wolfgang Gaiser ise ön plana çıkan diğer araştırmacılardandır.

En çok atıf yapılan kaynak, 2 yayın ve toplam 645 atıfla Social Research olmuştur. Onu 3 yayın ve toplam 627 atıfla Annual Review of Anthropology; 4 yayın ve toplam 480 atıfla Annals of The American Academy of Political and Social Science izlemektedir.

En çok atıf yapılan kurum, 4 yayın ve toplam 486 atıfla University of Washington’dur. Onu 5 yayın ve toplam 350 atıfla University of Chicago; 3 yayın ve toplam 324 atıfla University of Amsterdam izlemektedir.

En çok atıf alan ülke, 158 yayın ve toplam 2899 atıfla Amerika Birleşik Devletleri’dir. Onu 98 yayın ve toplam 2047 atıfla İngiltere; 29 yayın ve toplam 536 atıfla Kanada izlemektedir.

Bu bağlamda, genel anlamıyla yeni toplumsal hareketlerle ilgili çalışmaların, yayın yapılan kaynaklar ve kurumlar açısından Amerika Birleşik Devletleri’nde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla, bu durum diğer ülkelerde bulunan kaynakların ve

kurumların yeni toplumsal hareketlere ilişkin çalışmalarda katetmesi gereken yol hakkında bir fikir vermektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, konunun bu yönüne odaklanılabilir. Ayrıca sonraki çalışmalarda Scopus veri tabanı da araştırmaya dâhil edilerek Web of Science veri tabanı ile karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağartan, T., Choi, W. Y., ve Hyunh, T. (2008). Kapitalist dünyanın dönüşümü: 1750-1850: Toplumsal hareketler 1750-2005 dipten gelen dalgalar (D. Keskin, Trans.). İstanbul: Versus Yayınları.
- Algül, F. (2014). Yeni toplumsal hareketler ve sosyal medya: Kuzey ormanları savunması hareketine yönelik bir örnek olay incelemesi. *Marmara İletişim Dergisi*, (22), 139-152.
- Atton, C. (2006). *Alternative Media*. London: Sage Publications.
- Babacan, M. E. (2014). Sosyal medya sonrası yeni toplumsal hareketler. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-160.
- Calhoun, C. (1993). "New social movements" of the early nineteenth century. *Social Science History*, 17(3), 385-427.
- Cohen, J. (1985). Strategy of Identity: New Theoretical Paradigms and Contemporary Social Movements. *Social Research*, 52, 663-716.
- Çetinkaya, D. (2008). *Toplumsal Hareketler: Tarih, Teori ve Deneyim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- D'anieri, P., Ernst, C. ve Kier, E. (1990). New social movements in historical perspective. *Comparative Politics*, 22(4), 445-458.
- Earl, J. et al. (2013). This protest will be tweeted. *Information, Communication & Society*, 16(4), 459-478.
- Eder, K. (1985). The "New Social Movements": Moral Crusades, Political Pressure Groups, or Social Movements?. *Social Research*, 52, 869-890.
- Georgallis, P. (2017). The link between social movements and corporate social initiatives: Toward a multi-level theory. *Journal of Business Ethics*, 142, 735-751.
- Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*. (Yay. Haz. Hüseyin Özel ve Cemal Güzel). Ankara: Ayraç Yayınları.
- Glänzel, W. (2003). Bibliometrics as a research field: A course on theory and application of bibliometric indicators.

- Habermas, J. (1981). New Social Movements. *Telos*, 49, 33-37.
- Hwang, H. ve Kim, K. O. (2015). Social media as a tool for social movements: The effect of social media use and social capital on intention to participate in social movements. *International Journal of Consumer Studies*, 39(5), 478-488.
- Işık, G. (2013). Yeni Toplumsal Hareketler ve Sanal Gerçeklik Boyutunda Gezi Parkı Eylemleri. *Selçuk İletişim*, 8(1), 19-33.
- Işık, G. (2015). Sanaldan Sokağa Toplumsal Hareketler. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kiçir, İ., ve Cengiz, A. N. I. K. (2022). Yeni toplumsal hareketler bağlamında siyasal tüketicilik. *SDÜ İFADE*, 4(1), 95-116.
- Kitschelt, H. (1981). New Social Movements in West Germany and the United States. *Political Power and Social Theory*, 5, 273-324.
- Lang, K., ve Lang, G. E. (1961). *Collective Dynamics*. New York: Crowell.
- Martin, W. G. (2008). Toplumsal hareketler 1750-2005 dipten gelen dalgalar. (Çev: Deniz Keskin), İstanbul: Versus Yayınları.
- Melucci, A. (1980). The New Social Movements: A Theoretical Approach. *Social Science Information*, 19, 199-226.
- Melucci, A. (1988) "Social movements and the democratization of everyday life," in J. Keane (ed.) *Civil Society and the State*. London: Verso: 245-60.
- Offe, C. (1985). New Social Movements: Challenging the Boundaries of Institutional Politics. *Social Research*, 52(4), 817-868.
- Önder, T. (2009). Yeşil siyaset. M. Türköne içinde, *Siyaset*. (10. Baskı). Ankara: Lotus. 591-628.
- Öztürk, Y. A. ve Yıldırım, Y. (2020). Yeni Toplumsal Hareketlerin Değişimi Bağlamında Sarı Yelekliler Hareketi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 102-114.
- Pizzorno, A. (1985). On the rationality of democratic choices. *Telos*, 18(63): 41-69.
- Pritchard, A. (1969). Statistical Bibliography or Bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), 348-349.

- Roemer, R. C. ve Borchardt, R. (2015). Meaningful Metrics: A 21st-Century Librarian's Guide to Bibliometrics, Altmetrics, and Research Impact. Chicago: Association of College & Research Libraries.
- Tilly, C. (2004). Toplumsal Hareketler. (Çev. Orhan Düz). İstanbul: Babil Yayınları.
- Tiryaki, S. (2020). Toplumsal Hareketler ve Medya. Konya: Literatürk Yayınları.
- Touraine, A. (1985). An introduction to the study of social movements. *Social Research*, 52: 749-88.
- Touraine, A. (2017). Bugünün Dünyasını Anlamak İçin Yeni Bir Paradigma. (Çev. O. Kunal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Turanlı, E., ve Tahiry, K. (2022). Yeni Toplumsal Hareketler Bağlamında Bir Dijital Aktivizm Örneği: Afganistan Kadın Hareketi Myredline. *Kocaeli Üniversitesi İletişim Fakültesi Araştırma Dergisi*, (19), 116-143.
- Turner, R. ve Killian, L. (1957). Collective Behavior. Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Sayimer, İ. (2014). Yeni Medya Ortamlarında Ağlar Oluşturan Toplumsal Hareket Deneyimleri. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 97-112.
- Scott, A. (1990). Ideology and the New Social Movements. London: Unwin Hyman
- Smelser, N. J. (1961). Theory of Collective Behavior. New York: The Free Press.
- Uzunoğlu, A. (2022). Yeni toplumsal hareketler ve dijital medya. *NOSYON: Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (9), 81-95.

EXTENDED ABSTRACT

In the face of the dilemmas of the modern world, social movements have a key power for social change. Social movements are collective efforts of individuals coming together for their social interests. The collective movements that have emerged since the late 1968s have been defined as new social movements due to their 'new' qualities. The adjective 'new', which was added to distinguish them from classical social movements, is not only a chronological characterization but also points to the difference in the demands expressed. New social movements are particularly focused on raising daily living standards. In this sense, topics such as environmental protection, respect for sexual orientation, abortion, student rights, and all kinds of abuse against women have come up for discussion with the new social movements.

On the other hand, new social movements have also undergone a transformation in line with computer and internet-based technological developments. Today, individuals can more easily make their voices heard by national or international public opinion through their mobile devices. With the use of English and French hashtags, a national development can be carried to the international arena, as seen in the Arab Spring. This was achieved through the effective use of social media networks. In this context, social media networks have also enabled communication and organization on a global scale.

This study first defines new social movements, describes their historical development and focuses on the differences between them and classical social movements. Collective movements, regardless of whether they are defined as classical or new, have been very important in the historical process in terms of social change and transformation. Therefore, there is a need for academic research on new social movements. The main purpose of this study is to analyze the temporal distribution of academic studies on new social movements and to identify the prominent studies. In this direction, the temporal distribution of the studies within the scope of the studies obtained from the Web of Science database was revealed and the most cited studies were determined.

In this study, research on new social movements is analyzed through bibliometric analysis method. Since the first studies scanned in the Web of Science database on the subject were conducted in 1980 and the most recent studies were conducted in 2023,

quantitative data on research covering the 43-year period between 1980 and 2023 were mapped using the VOSviewer software. There was no study published in 1981 on new social movements whereas there was one publication at least in the other years in the Web of Science database. The year in which the most studies were conducted in the relevant period is 2014 with a total of 61 studies. 2009, with 58 studies, ranked second, and 2013, with 49 studies, ranked third.

The author who has produced the most publications on the subject is Manuel Sacristan with a total of 22 studies. The most cited author is Claus Offe with two publications and a total of 589 references. The second most cited author is Bennett W. Lance with one publication and a total of 464 references. The third most cited author is H. Kriesi with four publications and a total of 328 references.

The most cited source is Social Research with two publications and a total of 645 references. The second most cited source is Annual Review of Anthropology with three publications and a total of 627 references. The third most cited source is Annals of The American Academy of Political and Social Science with four publications and a total of 480 references.

The most cited institution is University of Washington with 4 publications and a total of 486 references. The second most cited institution is University of Chicago with 5 publications and a total of 350 references. The third most cited institution is University of Amsterdam with 3 publications and a total of 324 references.

The most cited country is United States of America with 158 publications and a total of 2899 references. The second most cited country is England with 98 publications and 2047 references. The third most cited country is Canada with 29 publications and a total of 536 references.

On the other hand, it is possible to say that studies on new social movements in general are concentrated in the United States of America in terms of sources and institutions. Therefore, this situation gives an idea about the path that sources and institutions in other countries should take in the studies on new social movements. Future studies may focus on this aspect of the subject.